

**UCHWAŁA NR XXXVIII/224/21
RADY MIEJSKIEJ W STAWISKACH**

z dnia 9 listopada 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Stawiski na 2022 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) w związku z art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) oraz art. 10 ust. 1 - 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Stawiski na 2022 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Stawisk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2022 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Kamil Zajączkowski

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA 2022 ROK

I. WPROWADZENIE

Wśród problemów społecznych w Polsce te związane z alkoholem są najtrudniejszymi do rozwiązania. Wynika to głównie z ich rozmiarów, złożoności, a także kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie ponoszą nie tylko osoby indywidualne, ale także całe społeczeństwo.

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, określają obowiązek organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania środków psychoaktywnych, a także wspierania przedsięwzięć temu służących. Ustawodawca określił kierunki polityki wobec problemów alkoholowych i narkotykowych, wskazał zadania z tego zakresu i ich źródła finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za ich koordynację.

Zadania te obejmują m.in.:

- 1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
- 2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnienia od środków psychoaktywnych, pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;
- 5) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej;
- 7) Udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego;
- 8) Prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

Program zapewnia podjęcie działań na rzecz trzeźwości w naszej gminie, przeciwdziałania powstawaniu i usuwa następstwa związane z nadużywaniem alkoholu oraz wspiera wszelką działalność w tym zakresie. Ogólnie celem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii w Stawiskach jest zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu, a w konsekwencji promowanie właściwych postaw wobec problemów nadużywania i uzależnienia od alkoholu. Uzależnienia pojawiają się w życiu jako reakcja na określone emocje, zazwyczaj zbyt trudne do swobodnego przeżywania i wyrażania.

Osoba uzależniona zwykle zaprzecza problemowi, a przyczyn cierpienia poszukuje w świecie zewnętrznym. Nie sposób mówić prawdę innym, gdy nie mówi się jej samemu sobie. Nałóg dla wielu jest pociągający dlatego, że przykrywa bolesne emocje i wewnętrzną pustkę, zwalnia od konfrontacji z życiem. Zrozumienie tego jest podstawą skutecznej terapii.

Tak naprawdę uzależniamy się od doznań, a nie substancji. Już na wczesnym etapie życia stajemy się niewolnikami uznania, pochwały, akceptacji. Wrastamy w społeczeństwo napędzane podziałem na podziwianych i podziwianych, na tych, którzy odnieśli sukces, i tych, którzy oglądają sukces na billboardach, w telewizji, którzy czytają o nim w prasie.

Alkohol, morfina, amfetamina, kawa czy papierosy pojawiają się w życiu jako reakcja na określone emocje, zazwyczaj zbyt trudne do swobodnego przeżywania i wyrażania. Czasami używki są odpowiedzią na doznanie pustki, niskie poczucie własnej wartości, które zachęca do tego, by znaleźć uznanie w grupie rówieśniczej albo zawodowej. Zdarza się również, że pozbawieni świadomości, ale również pragnienia, by dokonać w sobie głębszego wglądu, idziemy wygodną drogą wybraną przez innych. Na zasadzie: skoro wszyscy piją, dlaczego i ja mam nie spróbować? Takie zwykle są początki uzależnienia, które obiecuje wyzwolenie, ale w praktyce zawsze ogranicza naszą wolność.

W przypadku uzależnienia fizycznego mechanizm leczenia jest dosyć prosty – po odstawieniu przyjmowanej substancji i odtruciu organizmu problem znika. – Jednak nie znika kwestia uzależnienia psychicznego, które stanowi kwintesencję problemu.

Terapia uzależnień jest długotrwała i trudna. Opiera się na ogromnie zróżnicowanych oddziaływaniach, takich jak: reprogramming (szkolenia z zakresu nowych, zdrowych zachowań i postaw), psychoterapia (indywidualna i grupowa), treningi interpersonalne, komunikacyjne, umiejętności budowania relacji, wyrażania emocji, warsztaty ekonomiczne czy terapia skoncentrowana na rozwiązaniach. Czasami częścią terapii uzależnień jest farmakologia, zwłaszcza podczas epizodów depresyjnych – jednak za każdym razem leki pełnią funkcję pomocniczą.

Cały proces zazwyczaj trwa od półtora roku do dwóch lat – jeśli ma dojść do realnej i trwałej zmiany. Zdarzają się oczywiście i takie przypadki, że osoba uzależniona uporała się z nałogiem sama, takie, w których wystarczyła sześciotygodniowa terapia w ośrodku, ale również takie, w których po dwudziestu latach uzależnienia i spędzenia kolejnych lat na terapiach i treningach – nie widać efektów.

Co decyduje o skuteczności w leczeniu uzależnienia? – Kluczowa jest motywacja - do leczenia często zgłaszają się ludzie z powodu lęku przed utratą określonej rzeczy, posady w pracy, ukochanej osoby grożącej rozwodem. Zdarza się, że nie jest to wystarczający impuls do trwałej zmiany, czasami chodzi wyłącznie o utrzymanie obecnego stanu rzeczy. Tacy uzależnieni mogą nawet chodzić na terapię, odpowiadać na pytania, spełniać formalne wymagania leczenia, ale wewnątrz siebie pozostają bierni i gotowi w każdej chwili wrócić do substancji lub nawyku, od którego są uzależnieni. Nie dokonują wglądu i najczęściej pytają siebie: "Co muszę zrobić, by życie wyglądało jak dawniej?", zamiast zapytać siebie: "Co się przydarzyło w moim życiu, w mojej przeszłości, jak to się stało, że jestem uzależniona/uzależniony?". Leczenie się z uzależnienia nie ma bowiem na celu powrotu do stanu sprzed, tylko postawienie na głowie całego dotychczasowego funkcjonowania. A to wymagający czasu, uwagi i szczerości proces. Męczący i często i bolesny.

Osoby uzależnione zamiast wnikliwej pracy nad sobą czasami chciałyby dostać gotową receptę, szybki przepis prowadzący do uratowania rozpadającego się życia, a najlepiej przyzwolenie na okazjonalne spożywanie zakazanych substancji lub powtarzanie szkodliwych zachowań.

Alkoholizm jest jednym z największych zagrożeń dla funkcjonowania zarówno jednostki, jak i całego społeczeństwa. Alkohol to środek odurzający, silnie wpływający na psychikę, funkcjonowanie organizmu i zachowania człowieka. Alkoholizm jest chorobą, która zaczyna się i rozwija podstępnie, bez świadomości osoby zainteresowanej. Nie ma takiej grupy społecznej i zawodowej, której zjawisko alkoholizmu nie dotyczyłoby. Łatwy dostęp do alkoholu, obyczaje, postępujące bezrobocie, stałe zagrożenie utraty pracy wśród wielu środowisk, upadek wartości rodzinnych i norm społecznych jak też coraz powszechniejszy brak umiejętności radzenia sobie z problemami dnia codziennego przyczyniają się do narastania problemów alkoholowych. Alkoholizm jako choroba społeczna wyniszcza nie tylko pijących, ale również ich rodziny. Współuzależnienie dotyka małżonków, partnerów życiowych, dzieci oraz rodziców osób pijących, powoduje zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny i systemu wartości.

Zgodnie z treścią tej ustawy zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych wykonuje się w szczególności przez:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymywanie się od spożywania alkoholu;
- działalność wychowawczą i informacyjną;

- ograniczanie dostępności alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu, ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Grupy społeczne szczególnie zagrożone problemami uzależnień od alkoholu to:

- osoby bezrobotne i ich rodziny;
- rodziny wielodzietne;
- rodziny niepełne;
- ludzie młodzi;

Skutki alkoholizmu w społeczeństwie to: przemoc w rodzinie, niewydolność wychowawczo - opiekuńcza, ubożenie rodzin, rozpad więzi rodzinnych, rozwody, wzrost agresji i przestępczości, przejmowanie negatywnych wzorców zachowań przez młodzież.

Bariery utrudniające rozwiązywanie problemów alkoholowych: wstyd rodzin i osób dotkniętych problemem alkoholowym oraz nadmierna pobłażliwość.

Problemy związane z alkoholem należą do tej grupy problemów społecznych, które przybierają bardzo duże rozmiary i powodują szkody zarówno ekonomiczne, jak i społeczne. W związku z powyższym celem działań podejmowanych przez Gminę jest zmniejszenie różnych problemów powodowanych przez alkohol w całej populacji, a nie tylko w grupie podwyższonego ryzyka, ponieważ na szkody związane z alkoholem narażony jest każdy mieszkaniec gminy, niezależnie od tego czy pije alkohol, czy nie. Życie w rodzinie z problemem alkoholowym jest związane zazwyczaj z najniższym statusem socjoekonomicznym, chronicznym stresem, ograniczonymi możliwościami zdobywania wykształcenia i kariery zawodowej. Członkowie rodzin należą do grupy ryzyka narażonej na przemoc o różnym charakterze i natężeniu. Trzeba pamiętać, że alkohol może zagościć na dłużej zarówno w rodzinie o wysokim statusie społecznym tzw. "białe kołnierzyki", w których z pozoru nie ma większych problemów a w rzeczywistości podążają za alkoholem myśląc, że podążając za nim będą mieli szansę poczuć się lepiej. Bo poczuć się lepiej - to znaczy również pić, żeby nie czuć objawów odstawiennych, aby nie cierpieć. Ludzie głęboko uzależnieni od alkoholu wiedzą, że ponoszą straty z powodu picia, wiedzą, że są uzależnieni. Ich nie trzeba do tego przekonywać, mówić im o objawach uzależnienia i edukować ich na temat faz w których się znajdują. Wszystko w życiu można odmienić tylko śmierci się nie da cofnąć dlatego każde życie jest bezcenne. Nie ma przypadków beznadziejnych, każdy człowiek ma zasoby do dokonywania zmiany, zmiany prowadzącej do normalności. Normalności pojmowanej jako życie bez udawania kogoś kim się nie jest. Życia kiedy dziękujemy za każdy dzień, że mogliśmy go przeżyć na trzeźwo bez odrywania się od rzeczywistości. Rzeczywistości, która każdego z nas przytłacza i nie raz szukamy drogi do rozwiązań swoich problemów. Jednak droga po której płynie alkohol prowadzi donikąd. Alkohol jest ułudą szczęścia i odlotu. Osoba uzależniona w pierwszej kolejności powinna odpowiedzieć na pytanie czy jest gotowa na zmianę swojego życia a ratunkiem jest rozwój duchowy. Ideą trzeźwiejącego alkoholika jest wprowadzenie w swoje życie m.in. takich wartości, jak: bezwzględna uczciwość, pokora i wrażliwość na krzywdę innych. Te wartości dla alkoholika stają się słupami milowymi, które wskazują drogę do pełnej trzeźwości, do wieloaspektowego rozwoju. Alkoholizm pozostaje tematem tabu i często przez długi okres czasu sam uzależniony, jak też jego najbliższe otoczenie ukrywa ten problem przed światłem dnia. Wyhamować w porę, wyjść z rozpaczyny nałogu, przyznać się do bycia alkoholikiem wymaga odwagi i świadomości.

W Gminnym Programie zawarto również zadania własne Gminy w obszarze profilaktyki narkomanii wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Narkomania to drugi olbrzymi problem, na którym należy skupić szczególną uwagę, ponieważ powszechność narkotyków wcześniej była problemem dużych aglomeracji, dziś wiemy, że są one obecne w miasteczkach, a nawet na wsiach.

Powyższy program kontynuuje realizację sprawdzonych w poprzednich latach działań, ale podejmuje również nowe przedsięwzięcia, które mają zwiększyć ich skuteczność. Został stworzony w sposób umożliwiający realne wprowadzenie w życie, nieprzewyższający zasobów ludzkich i finansowych, na podstawie danych zebranych wśród podmiotów realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii.

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W GMINIE STAWISKI

Gmina Stawiski położona jest we wschodniej części województwa podlaskiego, przynależy do powiatu kolneńskiego. Gmina Stawiski zajmuje łącznie 16 555 ha.

Gmina liczy ogółem 6021 mieszkańców (stan na dzień 10 września 2021 r.)

Struktura ludności przedstawia się następująco:

Poniższa tabela przedstawia populację Gminy w rozbiciu na grupy wiekowe uwzględniając płeć.:

Tabela 1. Populacja Gminy Stawiski w rozbiciu na grupy wiekowe i płeć – stan na dzień 10 września 2021r.

Lp.	Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
1.	0-2	97	62	159
2.	3	22	25	47
3.	4-5	52	57	109
4.	6	31	25	56
5.	7	20	30	50
6.	8-12	148	126	274
7.	13-15	110	86	196
8.	16-17	61	76	137
9.	18	35	30	65
10.	19-65	2058	0	2058
11.	19-60	0	1739	1739
12.	>65	377	0	377
13.	>60	0	754	754
14.	Ogółem	3011	3010	6021

Dane: Urząd Miejski w Stawiskach.

Osoby w wieku produkcyjnym stanowią 63,06 % ogółu populacji i są dominującą grupą wiekową wśród mieszkańców Gminy Stawiski. Osoby w wieku poprodukcyjnym to 18,78 % ogółu mieszkańców, natomiast osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 18,16 % ogółu mieszkańców.

Tabela 2. Wielkość populacji i zmiany w czasie w Gminie Stawiski.

Rok	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony
2017	6 287	57	64
2018	6187	49	68
2019	6114	54	71
2020	6095	70	74
Stan na dzień 10 września 2021r.	6021	31	53

Dane: Urząd Miejski w Stawiskach.

Parafie Rzymskokatolickie z terenu gminy Stawiski:

1. Parafia Rzymskokatolicka pw.Św.Antoniego Padewskiego w Stawiskach;
2. Parafia Rzymskokatolicka pw.Św.Wojciecha Biskupa i Męczennika w Porytem;
3. Parafia Rzymskokatolicka Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Romanach.

Tabela 3. Stan bezrobocia w Gminie Stawiski.

Gmina Stawiski	30.11.2018r.	30.11.2019r.	30.11.2020r.	31.08.2021r.
Liczba bezrobotnych ogółem	303	308	282	308
Zarejestrowani z prawem do zasiłku	28	23	26	24
Długotrwale bezrobotni	227	218	194	192

Dane: Powiatowy Urząd Pracy w Kolnie.

Zjawisko bezrobocia dotyka wszelkie grupy wiekowe i zawodowe niezależnie od wykształcenia i płci. Dominującą grupą wśród bezrobotnych są osoby długotrwale bezrobotne i bez prawa do zasiłku. To zjawisko powoduje poważne zmiany w psychice bezrobotnych oraz izolację społeczną i skłonność do nałogów. Bezrobocie na przestrzeni ostatnich lat w Polsce stało się jednym z głównych problemów

społecznych. Niepewność co do przyszłości oraz niemożność znalezienia pracy rodzi frustrację i zniechęcenie, jest źródłem pogarszających się relacji z rodziną, przyjaciółmi, znajomymi. Wiele osób zaczyna szukać lekarstwa na codzienne zmartwienia, by choć na chwilę uciec od problemów. Wydaje się, że jedynym sposobem (i zarazem najłatwiejszym) jest ucieczka w odprężający, ale i niezmiernie zgubny alkohol, leki uspokajające czy narkotyki. Myśl o sięgnięciu po używki następuje na skutek długotrwałego stresu i narastających problemów. Alkohol sobie z nimi jednak nie poradzi, a wywołany przez sytuacje stresowe alkoholizm należy leczyć, nie czekając na poprawę sytuacji życiowej, która mogłaby zmobilizować osobę uzależnioną do walki z nałogiem. W procesie leczenia alkoholizmu jest odpowiednie uargumentowanie konieczności podjęcia terapii, bo tylko wtedy ma ona sens, gdy osoba uzależniona będzie chciała ją rozpocząć i sama ujrzy w niej szansę dla siebie w powrocie do normalnego życia, wolnego od nałogu.

Występujące szkody zdrowotne związane z nadużywaniem alkoholu oraz zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy domowej ilustrują nam dane uzyskane z Centrum Usług Społecznych w Stawiskach, Posterunku Policji w Stawiskach oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Stawiskach.

Centrum Usług Społecznych w Stawiskach udzieliło pomocy w różnych formach, natomiast Posterunek Policji w Stawiskach poinformował o występujących zdarzeniach.

Osoby uzależnione od alkoholu skorzystały z pomocy tzw. pierwszego kontaktu (konsultacje, podstawowa pomoc edukacyjna, pomoc długofalowa, wsparcie w podejmowanych działaniach i decyzjach, odzyskanie poczucia sprawstwa i własnej wartości).

W ramach konsultacji podejmowano działania mające na celu:

- a) sporządzenie wywiadu środowiskowego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, motywowanie do leczenia odwykowego;
- b) informowanie o możliwościach podjęcia leczenia w placówkach odwykowych, udzielanie wsparcia po odbytych leczeniu;
- c) rozpoznawanie w trakcie rozmowy zjawiska przemocy domowej, a co za tym idzie udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach powstrzymania przemocy;
- d) udostępnianie materiałów edukacyjnych i informacyjnych;
- e) udzielanie informacji telefonicznych.

Świadczenia społeczne z Centrum Usług Społecznych w Stawiskach

Tabela 4. Powody przyznania pomocy.

Powód trudnej sytuacji materialnej	OPS 2018	OPS 2019	OPS 2020	CUS 2021 Stan na dzień 10 września 2021 r.
Ubóstwo	88	31	64	62
Bezrobocie	71	67	62	63
Niepełnosprawność	53	39	43	43
Długotrwała lub ciężka choroba	110	71	79	60
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	89	49	58	63
Alkoholizm	7	4	4	1
Przemoc w rodzinie	16	7	0	1
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	3	0	1
Ogółem	434	271	310	294

Na przestrzeni lat 2018 – 2020 można zaobserwować zmniejszenie się liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Główną przyczyną tej sytuacji jest poprawa warunków materialnych rodzin spowodowana między innymi wzrostem płacy minimalnej, a także możliwość ubiegania się o różne nowe świadczenia, tj. świadczenie wychowawcze 500+, świadczenie uzupełniające dla osób niepełnosprawnych, czy zasiłek macierzyński wypłacany przez pierwszy rok życia dziecka. Część rodzin nie kwalifikuje się do udzielenia świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej z uwagi na nie spełnione kryterium dochodowe,

które od 1 października 2018 r. wynosi dla osoby samotnie gospodarującej 701,00 zł, a dla osoby w rodzinie 528,00 zł. Natomiast część osób się usamodzielniała i przestała korzystać z systemu pomocy społecznej.

Tabela 5. Formy pomocy i liczba udzielonych świadczeń

Lp.	Forma pomocy	2018	2019	2020	2021 stan na dzień 10 września 2021r.
1.	Posiłek dla dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczających do Miejskiego Przedszkola w Stawiskach	8	18	19	16
	Posiłek dla uczniów szkół podstawowych	112	109	131	135
	Posiłek dla uczniów gimnazjum	5	17	0	0
	Posiłek dla uczniów szkół średnich	9	11	12	11
2.	Zasiłki celowe	63 świadczenia tj. 63 decyzje (167 osób) na kwotę 36.562,00zł	55 świadczeń tj.55 decyzji (121 osób) na kwotę 45.100,00zł	43 świadczenia tj.39 decyzji (95 osób) na kwotę 26.589,32zł	31 świadczeń tj.31 decyzji (39 osoby) na kwotę 23.921,00zł
3.	Zasiłki okresowe	539 świadczeń w tym 88 decyzji (273 osób) na kwotę 238.404,00zł	523 świadczenia w tym 80 decyzji (233 osoby) na kwotę 227.120,00zł	529 świadczeń w tym 76 decyzji (236 osób)	356 świadczeń w tym 86 decyzji (228 osób) na kwotę 162.902,00zł
4.	Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	18 osób	14 osób	14 osób	8 osób
5.	Pomoc żywnościowa w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym	449 osób	527 osób	407 osób	465 osób
6.	Pomoc rzeczowa niepieniężna	409 osób	541 osób	421 osób	441 osób
7.	Praca socjalna (poradnictwo, interwencje)	1012 rodzin (2460 osób, w tym 78 osób z problemem alkoholowym)	401 rodzin (979 osób, w tym 103 osoby z problemem alkoholowym)	367 rodzin (893 osoby w tym 91 z problemem alkoholowym)	325 rodzin (849 osób, w tym 105 osób z problemem alkoholowym)

Dane: Centrum Usług Społecznych w Stawiskach

Tabela 6. Rynek alkoholowy na terenie Gminy Stawiski.

Gmina Stawiski	Ogółem	Zezwolenia do 4,5 % alkoholu i piwo A	Zezwolenia powyżej 4,5 % do 18 % alkoholu B	Zezwolenia powyżej 18 % alkoholu C
Detal	11	11	10	10
Gastronomia	0	0	0	0
Razem	11	11	10	10

Dane : Urząd Miejski w Stawiskach

Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych określona w uchwale Nr LVI/ 215/18 Rady Miejskiej w Stawiskach z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego poz. 3301) wynosi:

1) Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży:

Zezwolenia A – 16 – do wykorzystania pozostało 5

Zezwolenia B – 12 – do wykorzystania pozostały 2

Zezwolenia C – 12 – do wykorzystania pozostały 2

2) Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży:

Zezwolenia A – 8 – do wykorzystania pozostało 8

Zezwolenia B – 8 – do wykorzystania pozostało 8

Zezwolenia C – 8 – do wykorzystania pozostało 8

Z danych statystycznych wynika, że my Polacy pijemy alkoholu mniej niż Francuzi. Kiedy oni pili 16 l czystego alkoholu na głowę, my Polacy piliśmy 8 l. Dziś z danych statystycznych wynika, że wypijamy 11,5 l i nasza krzywa ciągle rośnie. W czasach Covid - 19 spożycie alkoholu we Francji zmalało ze względu na kulturę picia. Tam pije się w miejscach publicznych, restauracjach, kafejkach. Kiedy zostały zamknięte ze względu na ogólnoświatową pandemię wirusa konsumpcja alkoholu spadła. Polacy większość alkoholu wypijają w domach. Taki model picia do tego kwarantanna wróży tylko kłopoty. W Polsce z powodu nadużywania alkoholu umiera blisko 12 tys ludzi. Biorąc pod uwagę, że puby, restauracje i hotele są zamknięte, spożywanie alkoholu jest nadrabiane w domach. Branża alkoholowa pracuje na pełnych obrotach i z reklam wynika, że piwo można wypić z sąsiadem na dwóch sąsiednich balkonach. W czasach pandemii reklamy alkoholu powinny całkowicie zniknąć z telewizji. Ludzie są przerażeni, pełni lęku i taka reklama również może być wyzwaczem powrotu do uzależnienia. Sytuacja spowodowana pandemią COVID – 19 sprawia, że przedłużający się stres i lęk, a także ograniczenie kontaktów społecznych sprzyja wzrostowi spożycia alkoholu, który z kolei obniża odporność organizmu i może zwiększyć ryzyko zakażenia oraz ostrzejszego przebiegu choroby. Ludzie przebywający w izolacji, na kwarantannie mogą różnie podchodzić do problemu. Jedni wyciągają wnioski i idą za tzw. ciosem, próbując zmierzyć się z uzależnieniem, a inni sięgają jeszcze głębiej, tj. idą na dno. W każdej małej gminie z danych statystycznych można wyczytać, że spożycie alkoholu wzrasta. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy Stawiski wzrasta, co obrazuje niżej zamieszczona tabela:

Tabela 7. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy Stawiski.

Rok	do 4,5% (oraz piwo)	od 4,5 % do 18 % (z wyjątkiem piwa)	Powyżej 18 %	Razem
2016	1.557.918,00zł	150.728,00zł	1.328.587,00zł	3.037.233,00zł
2017	1.757.735,50zł	158.928,50zł	1.473.951,69zł	3.390.615,69zł
2018	1.976.387,14zł	162.987,50zł	1.515.800,72zł	3.655.175,36zł
2019	2.024.851,00zł	201.717,00zł	1.693.329,00zł	3.919.897,00zł
2020	2.608.828,42zł	225.506,89zł	2.287.340,69zł	5.121.676,00zł

Dane: Urząd Miejski w Stawiskach

Nastąpił kryzys podwójny. Ośrodki terapeutyczne nie działają jak przed pandemią. Ciężiej jest uzyskać fachową pomoc. Osoby z problemami spotykają się wirtualnie w Internecie. Czy wszyscy są na tyle odpowiedzialni, aby uczestniczyć w spotkaniach na trzeźwo? Na postawione pytanie próżno jest szukać odpowiedzi. Uzależnienie to bardzo ciężka choroba. Dlatego walka z następstwami uzależnienia jest trudna, jednak możliwa. Warunkiem jest jednak uświadomienie sobie prawdy i zaprzestanie oszukiwania siebie i innych wokół, a następnie podjęcie terapii, która pomoże osobie uzależnionej wrócić do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie. Warto podkreślić, iż skuteczność leczenia uzależnienia zależy w dużym stopniu od nieprzerwanego zaangażowania pacjentów w programy terapeutyczne. Dlatego tak istotne jest, aby osoby uzależnione miały możliwość skorzystania z kompleksowej pomocy i wsparcia, a nie tylko podstawowej oferty leczenia. Należy zwrócić także uwagę na osoby współuzależnione. Nadużywanie alkoholu przez jednego członka rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego, rodzi poważne problemy, jest przyczyną cierpienia zarówno dorosłych, jak i dzieci. Dlatego tak istotne jest,

z punktu widzenia trwałości i jakości życia rodziny z problemem alkoholowym, objęcie pomocą terapeutyczną całej rodziny.

Tabela 8. Szacunkowe dane dotyczące populacji, w której występują różne kategorie problemów alkoholowych

Kategorie problemów	Procent populacji	Polska – 37,9 mln ludzi	Gmina Stawiski
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	Ok. 2 % całej populacji	Ok.600 tys. osób	Ok. 130 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	Ok. 4 % całej populacji	Ok. 1,5 mln osób	Ok.250 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	Ok. 4 % całej populacji	Ok.1,5 mln osób	Ok. 250 osób
Osoby pijące szkodliwie, nieuzależnione od alkoholu	Ok.5 – 7 % całej populacji	Ok. 2,5 mln osób	Ok. 310 - 400 osób

Dane zostały opracowane na podstawie statystyk Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dotyczących populacji osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.

Z powyższych danych wynika, że na terenie gminy Stawiski różne kategorie problemów alkoholowych mogą dotyczyć w sposób bezpośredni lub pośredni około **1000 osób**, co stanowi około 15 % wszystkich jej mieszkańców. Jest to populacja osób uzależnionych od alkoholu, pijących szkodliwie, współuzależnionych oraz dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym.

Tabela 9. Nietrzeźwość. Przestępstwa i wykroczenia odnotowane przez Posterunek Policji w Stawiskach

Przestępstwa i wykroczenia	2018	2019	2020	2021 Stan na dzień 10 września 2021r.
Kradzież mienia	10	5	3	6
Kradzież z włamaniem	2	0	3	1
Pobicie i rozboje	2	0	2	3
Przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	1	1	0	1
Kierowanie w stanie nietrzeźwości	9	17	6	10
Zakłócanie spokoju lub porządku publicznego	2	1	11	11
Nieobyczajny wybryk	9	4	10	5
Ukarani za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym	11	3	25	10
Liczba spraw z art.207 Kodeksu karnego (znęcanie się)	1	11	1	1
Liczba przeprowadzonych procedur Niebieskiej Karty	39	33	26	19

Osoby nietrzeźwe stanowią często źródło zagrożenia dla otoczenia. Przybiera ono różne formy: od łagodniejszych w postaci zaczepek, do najbardziej drastycznych w postaci agresji fizycznej. Alkohol powoduje zanik samokrytycyzmu, osłabia wewnętrzną kontrolę, stymuluje do zachowań agresywnych oraz naruszających ogólnie przyjęte normy społeczne. Kryminogenny charakter napojów alkoholowych wyznacza specyfikę podejmowanych przez Policję działań w zakresie przeciwdziałania zjawisku alkoholizmu. Alkohol często decyduje o sposobie realizacji czynów zabronionych, wielokrotnie też staje się motywem, dla którego przestępstwo zostaje popełnione.

Szkoły na terenie Gminy Stawiski:

Tabela 10. Oświata na terenie gminy Stawiski. Liczba dzieci w szkołach (stan na dzień 10 września 2021 r.)

Nazwa placówki oświatowej	Liczba uczniów w klasach			
	klasa	dziewczynki	chłopcy	razem
Szkoła Podstawowa w Stawiskach (klasy I - VIII)	I	26	16	42
	II	15	19	34
	III	14	17	31
	IV	21	29	50
	V	16	21	37
	VI	6	11	17
	VII	26	31	57
	VIII	25	35	60
	Łącznie	149	179	328
Szkoła Filialna w Jurcu Szlacheckim (0 - III)	Oddz. przedszkolny	7	5	12
	Oddz. "0"	2	2	4
	I	0	0	0
	II	0	0	0
	III	6	2	8
	Łącznie	15	9	24
Przedszkole w Stawiskach (od 3 lat do 6 lat)	3-4-latki	12	13	25
	4-5-latki	13	12	25
	5-latki	10	15	25
	5-6-latki	26	24	50
	Łącznie	61	64	125
Szkoła Podstawowa w Porytem	Oddz. przedszkolny	6	5	11
	"0"	1	7	8
	III	3	3	6
	IV	2	5	7
	V	5	5	10
	VII	2	4	6
	VIII	3	2	5
	Łącznie	22	31	53
Liczba uczniów razem:		247	283	530

Dane: Urząd Miejski w Stawiskach

Łącznie w w/w placówkach naukę pobiera 530 uczniów, w tym do Przedszkola Miejskiego w Stawiskach uczęszcza 125 wychowanków.

Na terenie gminy Stawiski działalność edukacyjno - wychowawcza prowadzona jest przez Szkołę Podstawową w Stawiskach i Szkołę Podstawową w Porytem. Każdego roku analizowane są potrzeby i zasoby szkoły z obszaru wychowania i profilaktyki w szkole na podstawie:

- wniosków i analiz z pracy nauczycieli;
- spostrzeżeń i uwag wychowawcy na temat klasy;
- analizy dokumentacji;
- obserwacji bieżących zachowań uczniów na terenie szkoły, analiza uwag wpisanych do dziennika;
- informacji przekazywanych przez wychowawcę.

W celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom wszystkie placówki oświatowe objęte są realizacją programów profilaktycznych. Programy te uwzględniają uczenie ważnych umiejętności społecznych

i psychologicznych. Są elementem składowym programu wychowawczego, gdzie wychowanie, to przede wszystkim przekazywanie wartości, budowanie hierarchii norm moralnych i społecznych.

Celem zajęć alternatywnych dla dzieci i młodzieży jest odciążenie od zjawisk patologicznych, możliwość realizacji rozwoju osobowego oraz możliwość osiągnięcia sukcesów. Realizowane programy dla dzieci i młodzieży mają na celu zmniejszenie napięć i niepokojów, poprawę społecznego i emocjonalnego funkcjonowania.

W Szkole Podstawowej w Stawiskach Szkolny Projekt Profilaktyczny nie mógł odbyć się w zaplanowanej formie z powodu trwającej Pandemii COVID – 19, co spowodowało konieczność nauki w trybie zdalnym. Jednak uczniowie tej placówki edukacyjnej regularnie otrzymywali materiały profilaktyczne o następującej tematyce:

- Jak sobie radzić ze stresem,
- Media – świadomy wybór i użytkowanie,
- Stalking, hejting, cyberprzemoc,
- Uzależnienia behawioralne.

Szkoła podejmowała również akcje edukujące dzieci w temacie uczuć i emocji, rozwijania empatii oraz bezpieczeństwa (Dzień Życzliwości, Bezpieczne Ferie, Akcje Charytatywne). Po powrocie do nauki w systemie stacjonarnym pedagodzy szkolni prowadzili zajęcia i akcje integrujące klasy. Podczas zajęć pedagogicznych korzystano z programu "Spójrz inaczej" obejmującego tematykę uzależnień, prawidłowych relacji rówieśniczych oraz rozwiązywania konfliktów.

Szkoła Podstawowa w Porytem działalność edukacyjno – wychowawczą prowadziła poprzez realizację następujących programów:

- "Spróbujmy inaczej" – program przeciwdziałania agresji wśród dzieci w młodszym wieku szkolnym z elementami socjoterapii,
- "Program zastępowania agresji",
- "Trening umiejętności społecznych",
- "Profil zainteresowań zawodowych",
- "Wartości ważne w życiu człowieka",
- "Używki w życiu młodego człowieka – zagrożenia",
- "Sposoby spędzania wolnego czasu – czas bez komputera",
- "Światowy Dzień Bez Tytoniu" – pod hasłem "Raz! Dwa! Trzy! Rzucasz Ty! – Dla siebie. Dla zdrowia. Dla rodziny. Dla środowiska."

- "Trzymaj Formę" – program edukacyjny w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Przeanalizowano dotychczasowe działania placówek oświatowych. Obserwowano pozytywne zmiany w postawach, wiedzy i zachowaniach uczniów. Działania profilaktyczne w przeszłości pozwoliły na wypracowanie strategii i procedur radzenia sobie w trudnych sytuacjach. W szkole docenia się uczniów, ich zaangażowanie w podejmowaniu działań. W szkole nie toleruje się negatywnych zachowań i na bieżąco uruchamia się system wsparcia dla dziecka. Z uzyskanych informacji wynika, że wszystkie placówki realizują roczne programy wychowawczo - profilaktyczne w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, przemocy fizycznej i psychicznej. Szkoły współpracują z kuratorami sądowymi i zawodowymi, Komendą Powiatową Policji w Kolnie, Posterunkiem Policji w Stawiskach, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kolnie, Centrum Usług Społecznych w Stawiskach, Urzędem Miejskim w Stawiskach, parafiami oraz organizacjami pozarządowymi. Placówki oświatowe systematycznie współpracują z rodzicami. Uczniowie pochodzący z rodzin, gdzie występuje problem alkoholowy objęci są stałą opieką pedagogów szkolnych. Ponadto w rodzinach dysfunkcyjnych podjęto interwencję kryzysową i nawiązano długofalową współpracę z w/w instytucjami w tym zakresie. W tych rodzinach, gdzie wystąpił problem na bieżąco monitorowane jest zachowanie rodziców, sytuacja dzieci i postępy dzieci w nauce. Szkoły dostrzegają skalę pojawiających się coraz to nowych zagrożeń. Znają procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży alkoholem i substancjami psychoaktywnymi.

Zrealizowane w Polsce badania pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu na ok. 600 tys., zaś osób pijących szkodliwie na ok. 2,5 mln.

Tabela 11. Spożycie alkoholu w litrach na jednego mieszkańca w Polsce.

Rok	Wyroby spirytusowe (100% alkoholu)	Wino i miody pitne	Wino i miody pitne w przeliczeniu na 100% alkohol	Piwo	Piwo w przeliczeniu na 100% alkohol
2017	3,3	6,1	0,73	98,5	5,42
2018	3,3	6	0,72	100,5	5,53
2019	3,7	6,2	0,74	97,1	5,34
2020	3,7	6,4	0,77	93,6	5,1

Tabela 12. Spożycie 100% alkoholu w litrach na jednego mieszkańca w Polsce.

Rok	Średnio na 1 mieszkańca w litrach 100 % alkoholu
2017	9,45
2018	9,55
2019	9,78
2020	9,6

Dane na podstawie statystyk Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie.

Powyższe dane dowodzą, że alkohol jest najbardziej popularną substancją psychoaktywną, a Polacy spożywają go w coraz większych dawkach. Osoby zdiagnozowane w Polsce jako pijące ryzykownie, szkodliwie lub uzależnione od alkoholu powinny pozostawać pod opieką specjalisty w ambulatoryjnej lub stacjonarnej placówce leczenia odwykowego. Pozostaje pytanie, jakie rozwiązanie zaproponować takiej osobie? Przeprowadzono wiele badań u pacjentów z uzależnieniem od alkoholu, w świetle których okazuje się, że cel, jakim jest całkowita abstynencja, jest nieosiągalny dla bardzo dużej grupy pacjentów. Powrót do picia dużych ilości alkoholu jest obserwowany u 40 – 75 % pacjentów w okresie pierwszego roku terapii. W okresie 5 lat mniej niż połowa pacjentów utrzymuje abstynencję, a 38 % pacjentów wraca do szkodliwego picia. Długoterminowe badania pokazują, że aż 55 % pacjentów nie udaje się utrzymać abstynencji.

Alternatywą dla całkowitej abstynencji jest koncepcja redukcji ilości spożywanego alkoholu. Udowodniono, że zredukowanie ilości spożywanego alkoholu znacząco zmniejsza ryzyko szkód związanych z alkoholem. Ma to z kolei pozytywny wpływ na aspekty społeczne (poprawa relacji w rodzinie – zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie, zmniejszenie liczby wypadków powodowanych przez nietrzeźwych kierowców) i ekonomiczne (zmniejszenie naruszeń prawa związanych z alkoholem).

Podstawową metodą leczenia osoby uzależnionej od alkoholu jest psychoterapia indywidualna i grupowa. W ramach stacjonarnych programów terapeutycznych (8 tygodni) odbywają się zajęcia grupy motywacyjno – psychoedukacyjnej poświęcone pracy nad budowaniem tożsamości osoby uzależnionej. Uczestnictwo w zajęciach grup edukacyjnych nastawione jest na zdobycie wiedzy o różnych obszarach życia potrzebnej do trzeźwienia oraz pracę w grupach psychoterapeutycznych, podczas których można zdobytą wiedzę odnieść do swojej osoby i postępowania. Podczas psychoterapii odbywają się mityngi grupy AA oraz zajęcia skierowane na rozwój własnej duchowości.

Leczenie medyczne ma wymiar wspomagający psychoterapię i nakierowane jest na usuwanie powikłań spowodowanych szkodliwym użytkowaniem alkoholu (w tym leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych), farmakologiczne wsparcie oddziaływań psychoterapeutycznych oraz leczenie współwystępujących zaburzeń.

Skuteczność leczenia uzależnienia od alkoholu zależy w dużym stopniu od nieprzerwanego zaangażowania pacjentów w trwające do 24 miesięcy programy terapeutyczne. Badania potwierdzają, że skuteczność psychoterapii zależy nie tylko od realizowanych programów, stosowanych metod, technik i strategii, ale także od stopnia indywidualizacji oferty terapeutycznej. Rekomendowanym standardem są cotygodniowe spotkania pacjentów z terapeutami prowadzącymi ich leczenie.

Celem zdecydowanej większości programów terapeutycznych dla osób uzależnionych jest nauczanie pacjenta życia w abstynencji. Biorąc pod uwagę fakt, że uzależnienie jest chorobą chroniczną, to trwałą abstynencję należy uznać za cel optymalny (najlepszy dla pacjenta). Problemem jest to, że znaczna część

osób uzależnionych w chwili rozpoczynania leczenia nie akceptuje tego celu. Jest on dla nich zbyt trudny do osiągnięcia. Dlatego innym celem leczenia może być ograniczanie spożywania alkoholu. Doświadczenia specjalistów pracujących nad ograniczeniem picia osób uzależnionych dowodzą, że część pacjentów sama wybiera abstynencję. Ich leczenie jest wówczas znacznie bardziej efektywne niż w sytuacji, gdy uczestniczą w terapii, której cel został im narzucony.

Uzależnienia od substancji psychoaktywnych, w tym nadużywanie alkoholu zaliczają się do najważniejszych kategorii patologii społecznych. Najważniejszych dlatego, że rodzących największe koszty społeczne, nasilających inne problemy społeczne, takie jak problemy zdrowotne, bezrobocie, biedę, rozpad rodziny, przestępczość, przemoc, zaburzenia w prawidłowym rozwoju dzieci i młodzieży, powodujących inne destrukcyjne konsekwencje – niepowetowane straty.

Alkoholizm to choroba społeczna, powodująca różne skutki psychofizyczne i niejednokrotnie kończące się śmiercią osoby uzależnionej. Alkoholizm ma ogromny, a zarazem destrukcyjny wpływ na życie osób z najbliższego otoczenia osoby uzależnionej. Picie szkodliwe bądź uzależnienie mają wpływ na życie zawodowe, przyczyniając się do niskiej efektywności w pracy oraz częstych absencji. Utrata pracy warunkowo wiąże się z bezrobociem, co prowadzi do obniżenia poziomu materialnego zarówno rodziny jak i jednostki, a nawet utraty dachu nad głową. Sytuacje te powodują frustracje, stres i napięcie. Uzależnienie jest jedną z istotniejszych przesłanek powodujących wykluczenie społeczne. Ponadto, osoby uzależnione od alkoholu doświadczają społecznej stygmatyzacji, zarówno podczas picia, jak i podczas utrzymywanej abstynencji oraz podjętego leczenia. W tak małych środowiskach lokalnych "wszyscy o wszystkich wszystko wiedzą" i najlepiej jest "mówić nie o swoich problemach". Trudno jest całkowicie wyeliminować takie myślenie wśród mieszkańców gminy, dlatego też osoby stykające się z problemami alkoholowymi zamieszkałe w Gminie Stawiski mogą uzyskać pomoc i wsparcie z zachowaniem pełnej dyskrecji zarówno w kontakcie z realizatorami Gminnego Programu jak i w następujących placówkach:

- Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Kolnie,
- Szpital Ogólny w Kolnie Oddział Psychiatryczny,
- Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży,
- Szpital Wojewódzki w Łomży Oddział Psychiatryczny.

Gminny Program uwzględnia lokalne możliwości realizacji pod względem prawnym, administracyjnym i ekonomicznym, a także wiedzę na temat przeciwdziałania uzależnieniom, leczenia, rehabilitacji i resocjalizacji osób uzależnionych oraz reedukacji szkód społecznych spowodowanych uzależnieniem i współuzależnieniem.

III. ODBIORCY GMINNEGO PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii swym zasięgiem obejmuje wiele docelowych.

Odbiorcami programu są:

- 1) osoby uzależnione, współuzależnione, doznające przemocy oraz osoby stosujące;
- 2) rodziny osób uzależnionych, współuzależnionych doświadczających przemocy i stosujących przemoc;
- 3) osoby i rodziny ze środowisk zagrożonych uzależnieniem i przemocą;
- 4) dzieci i młodzież;
- 5) rodzice i opiekunowie;
- 6) specjaliści pracujący z uzależnionymi, współuzależnionymi, doświadczającymi przemocy lub osobami z grup ryzyka;
- 7) mieszkańcy Gminy Stawiski.

IV. REALIZATORZY GMINNEGO PROGRAMU:

- 1) Pełnomocnik Burmistrza Stawisk ds. profilaktyki i uzależnień;
- 2) Centrum Usług Społecznych w Stawiskach;
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Stawiskach;

- 4) Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stawiskach;
- 5) Placówki oświatowe na terenie gminy Stawiski;
- 6) Posterunek Policji w Stawiskach;
- 7) Parafie Rzymskokatolickie z terenu gminy Stawiski;
- 8) Organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego realizujące zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi.

V. CELE STRATEGICZNE GMINNEGO PROGRAMU

1. Rozpoznawanie problemów na terenie gminy oraz potrzeb lokalnego środowiska.
2. Profilaktyka i edukacja publiczna.
3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
4. Współdziałanie z instytucjami i organizacjami.

Ad. 1. CEL STRATEGICZNY: ROZPOZNAWANIE PROBLEMÓW NA TERENIE GMINY ORAZ POTRZEB LOKALNEGO ŚRODOWISKA.

Cele operacyjne:

1.1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, używania narkotyków i innych środków psychoaktywnych.

Realizacja w 2022 r.:

Oddziaływania zdrowotne realizowane w placówkach leczenia uzależnienia od alkoholu na rzecz osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych:

- 1) Programy psychoterapii uzależnienia od alkoholu.
- 2) Indywidualna psychoterapia osób uzależnionych.
- 3) Programy ograniczania picia alkoholu.
- 4) Programy terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem.
- 5) Programy pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc domową.
- 6) Dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych osobom podnoszącym kwalifikacje w zakresie pracy z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi.
- 7) Opłacenie kosztów biegłego psychologa i psychiatry orzekającego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz kosztów sądowych.
- 8) Zakup materiałów profilaktycznych i promocyjnych (plakaty, broszury, ulotki, kalendarze).

1.2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Realizacja w 2022 r.:

- 1) Finansowanie i prowadzenie działalności świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży.
- 2) Finansowanie prowadzenia zajęć i programów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
- 3) Finansowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, a w szczególności dzieci i młodzież z rodzin z problemem alkoholowym (wypoczynek letni i zimowy z uwzględnieniem zajęć terapeutycznych).
- 4) Organizowanie lokalnych narad i konferencji w zakresie wdrażania systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym.
- 5) Organizowanie i finansowanie zajęć dla rodziców dzieci mających na celu podniesienie kompetencji wychowawczych.

6) Usprawnianie i rozwijanie współpracy z instytucjami i organizacjami udzielającymi pomocy dla osób dotkniętych problemem uzależnień - praca w Zespole Interdyscyplinarnym.

7) Organizowanie i finansowanie szkoleń, warsztatów i konferencji dotyczących procedury "Niebieskiej Karty".

8) Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Stawiskach, w tym m. in.:

- przyjmowanie zgłoszeń o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu;
- wzywanie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie i pouczenie jej o konieczności zaprzestania picia i/lub podjęcia leczenia;
- przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków w sprawie leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu;
- skierowanie osoby zgłoszonej na badania przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia i wskazania zakładu leczniczego;
- przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym w sprawie poddania obowiązkowi leczenia odwykowego;
- wydanie opinii o zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z przepisami prawa;
- współpraca z organami Policji, prokuraturą, opieką społeczną, placówkami służby zdrowia celem podjęcia postępowania zmierzającego do orzeczenia przez sąd w zakresie zobowiązania do podjęcia leczenia osób, które nie chcą dobrowolnie podjąć leczenia, a swoim zachowaniem powodują szkody w rodzinie;
- podejmowanie interwencji w indywidualnych sprawach mieszkańców gminy Stawiski związanych z problemami alkoholowymi i narkotykowymi;
- prowadzenie rozmów interwencyjno - motywacyjnych z osobami nadużywającymi napojów alkoholowych oraz uzależnionymi od innych używek;
- prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków prowadzenia sprzedaży napojów alkoholowych;
- organizowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym, udzielanie porad ofiarom przemocy domowej

1.3. Wdrażanie metod wczesnej diagnozy i krótkiej interwencji wobec nadużywających alkohol pacjentów podstawowej opieki zdrowotnej.

W 2022 roku Gminny Program realizowany będzie poprzez inicjowanie współpracy między zakładami lecznictwa odwykowego, a lekarzami rodzinnymi w zakresie przekazywania informacji, konsultacji w przedmiocie uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu, objęcia szczególną opieką medyczną dzieci alkoholików.

Ad. 2. CEL STRATEGICZNY: PROFILAKTYKA I EDUKACJA PUBLICZNA

Cele operacyjne:

2.1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej

Realizacja w 2022 r.:

- 1) Organizowanie i prowadzenie na terenie szkół programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców.
- 2) Organizowanie konkursów dla dzieci i młodzieży.
- 3) Prowadzenie programów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka w formie szkolnych programów terapeutycznych.
- 4) Udział w kampaniach ogólnopolskich.
- 5) Finansowanie działalności świetlic dla dzieci i młodzieży.

6) Wspieranie organizowania aktywnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych uzależnieniami, takich jak: wycieczki, zajęcia podczas ferii zimowych, półkolonie i kolonie letnie, obozy terapeutyczno – wypoczynkowe, obozy sportowe lub profilaktyczne.

7) Dofinansowanie ogólnodostępnych zajęć sportowych, kulturalnych oraz innych przedsięwzięć służących zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz ich rodziców, jako alternatywy wobec używek.

8) Organizowanie imprez i wspieranie inicjatyw promujących trzeźwy styl życia i integrujących środowiska patologiczne ze społeczeństwem, w tym imprezy kulturalne, artystyczne i sportowe.

9) Podejmowanie działań edukacyjnych wobec rodziców i opiekunów zwłaszcza wobec grup dzieci podwyższonego ryzyka (indywidualne rozmowy i spotkania).

10) Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowywanych i realizowanych przez młodzież.

2.2. Edukacja publiczna w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom

Realizacja w 2022 r.:

1) Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej dla osób dorosłych w zakresie występujących problemów poprzez:

- udział w kampaniach lokalnych i ogólnopolskich;
- zakup i dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych;

2) Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

3) Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców:

- prowadzenie kampanii społecznej promującej trzeźwość kierowców;
- współpraca z ośrodkami szkolenia kierowców w zakresie włączenia do programów szkoleń problematyki alkoholowej.

4) Podejmowanie działań na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego w miejscach publicznych:

- współpraca z Policją w celu zwiększenia liczby kontroli miejsc publicznych, w których spożywany jest alkohol i skuteczności egzekwowania ewentualnych konsekwencji;
- zorganizowanie szkolenia dla Policji i sprzedawców napojów alkoholowych.

5) Monitorowanie skali problemów alkoholowych i zjawiska narkomanii w Gminie Stawiski.

Ad. 3. CEL STRATEGICZNY: PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Cele operacyjne:

3.1. Wspieranie rozwoju systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinach we współpracy z Policją, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i placówkami leczenia odwykowego

Realizacja w 2022 r.:

1) Praca w Zespole Interdyscyplinarnym, skupiającym przedstawicieli instytucji, tj.: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, i organizacji pozarządowych do skutecznego zajmowania się tą problematyką, który podejmował będzie zadania:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;

- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

2) Finansowanie szkoleń i warsztatów dla osób zwiększających kompetencje w zakresie pomagania rodzinom, w których dochodzi do przemocy.

3.2. Prowadzenie działalności edukacyjnej służącej zmniejszeniu skali zjawiska przemocy domowej

Realizacja w 2022 r.:

1) Prowadzenie szkoleń dla grup zawodowych mających lub mogących mieć kontakt ze zjawiskiem przemocy domowej, przemocy wobec dzieci i agresji (członków Zespołu Interdyscyplinarnego).

2) Informacja o przemocy, rodzajach i możliwościach uzyskania pomocy w prasie, mediach i opracowanych materiałach informacyjnych (np. ulotka, plakat).

3.3 Zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, sposobów reagowania na przemoc i możliwości uzyskania pomocy.

Realizacja w 2022 r.:

1) Prowadzenie lokalnych kampanii informująco – edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, w tym przemocy wobec dzieci.

2) Włączanie się w akcje promujące życie rodzinne bez przemocy.

3) Prowadzenie i finansowanie programów profilaktyki przemocy i programów rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne.

Ad. 4. CEL STRATEGICZNY: WSPÓŁDZIAŁANIE Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI

Cele operacyjne:

4.1. Wspieranie działalności grup samopomocowych dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz organizowanie imprez okolicznościowych propagujących trzeźwe obyczaje.

4.2. Dofinansowanie stowarzyszeń, organizacji społecznych realizujących Gminny Program, w szczególności udzielających profesjonalnej pomocy rodzinom z problemem alkoholowym.

4.3. Wspomaganie współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień:

- wymiana informacji;
- przekazanie materiałów edukacyjnych;
- wspólne podejmowanie inicjatyw, opracowywanie i realizacja projektów.

4.4. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego:

- prowadzenie kontroli podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych przy udziale Policji;
- przestrzeganie zakazu reklamy napojów alkoholowych;
- przestrzeganie zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym, na kredyt lub pod zastaw.

Powyższe cele będą realizowane poprzez wykorzystanie zasobów instytucjonalnych i wybranych inicjatyw lokalnych w następujących obszarach:

1) **Profilaktyka uniwersalna – (ukierunkowana na całą populację)** adresowana do wszystkich mieszkańców gminy Stawiski, bez względu na stopień ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych;

2) **Profilaktyka selektywna – (ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka)** adresowana do grup o podwyższonym stopniu ryzyka wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych;

3) **Profilaktyka wskazująca – (ukierunkowana na jednostki lub grupy wysokiego ryzyka demonstrujące pierwsze symptomy problemów alkoholowych)** adresowana do osób lub grup, które wykazują wczesne

symptomy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia;

4) **Terapia i rehabilitacja** – obejmujące osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem.

VI. FINANSOWANIE GMINNEGO PROGRAMU

1. Źródła finansowania

Gminny Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w budżecie Gminy, pozyskiwanych zgodnie z art. 9² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Na rok 2022 przewidziano środki w wysokości 105.652.00 zł: "Zwalczanie narkomanii" – 10.000,00 zł, "Przeciwdziałanie alkoholizmowi" - 95.652.000 zł, w tym 20.000.00 zł dotacje na realizację zadań w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi.

2. Zasady finansowania

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Stawiskach:

1) Członkom GKRPAiPN w Stawiskach przysługuje wynagrodzenie za uczestnictwo i pracę w posiedzeniach Komisji.

2) Podstawą wypłaty wynagrodzenia jest uczestnictwo w posiedzeniu i jego potwierdzenie własnoręcznym podpisem na liście obecności uczestników posiedzenia.

3) Członkowie GKRPAiPN w Stawiskach otrzymują wynagrodzenie w wysokości 70.00 zł (siedemdziesiąt złotych 00/100) za udział w każdym posiedzeniu.

4) Delegację zlecającą podróż służbową członkowi Komisji podpisuje Burmistrz Stawisk.